

DİN VE FAİZ

Dinin faiz ile ilgili bakış açısını ve evrensel çözümünün izahına girmeden önce, “faiz” kelimesinin ve onunla eş anlamlı kullanılan “riba” ve “faide” kelimelerinin etimolojisiyle ilgili iki üç satır yazmak gerekiyor. Ki kavram kargaşası olmasın.

“Faiz” “F.V.Z” kökünden gelen, isim bir kelimedir. Etimolojik kökü kazanç, kurtuluş veya helak olma manalarını taşıyor. Helaket manasına gelmesinin sebebi, en büyük kazancın, yokluk ve ölümden kurtulmak olduğundan dolayıdır. Yani zıt anlamlı kelimelerdendir. (Müncid’in izahına göre.)

Arapçada bizim ekonomik bir kavram olarak kullandığımız “faiz” kelimesi, bu manada kullanılmamaktadır. Başta Kur’an olmak üzere, bütün temel kitaplar, “faiz” yerine “riba” kelimesini kullanmışlardır. “Riba” ise, etimolojik olarak kabaran kısım demektir.

Bugünkü çağdaş Araplar ise, dinen yasak olan yani emek vermeden, para ile para kazanmak demek olan faiz ve riba kelimeleri yerine, hile-i şeriye yaparak faize “faide” diyorlar. Kaderin ilginç yönüne bakın ki, bu kelime de faydalanılan şey manasına geldiği gibi, etimolojik olarak “ölüm” manasına da geliyor... “Riba” kelimesi de kabarmak manasına geldiğinden dolayı, gerçek ve doğal bir manayı çağrıştırmıyor. Çünkü kabaran şey, daha çok kof olur.

Biz, burada sözü fazla uzatmadan sadece faiz (riba) ile ilgili bir âyetin (30/39) ve faizciliğin getirdiği kötü sonuçları anlatan 90. Surenin bir kısım mucizevi manalarını not etmekle yetineceğiz. Fakat bu açıklamadan sonra bu âyetten bir önce ve bir sonraki ikişer âyeti de okuyup anlayın ki; düşünce dünyanız sonsuz bir servete kavuşmuş olsun! İşte:

“Sizin elinizde âtil ve kabaran, harcama ihtiyacı olmayan finanstan (ribadan), insanların (kamunun) malları içinde artsın, (kabarsın) diye verdikleriniz, Allah katında (doğal ve bereketli varlık sisteminde) artmaz. Fakat Allah’ın rızasını (sonsuz ve ebedi bir varlığı) kazanmak için arınarak verdiğiniz zekât ise, artar... İşte kat kat kazançlı olanlar, sadece bunlardır.”

Bu âyet, faizciliğin krize dönüştüğü birçok döneme bakıyor. İzahat sade olsun, diye sıra notlar olarak bunlara bir bir bakalım:

1) Bu âyet Rum Suresinde geçiyor. Arapçada Rum, Roma İmparatorluğu demektir. Tarihte de ilk olarak faizciliği en geniş çapta kullanan Roma sistemidir. Roma, ayrıca bir medeniyet sembolüdür. Onun için Roma döneminin Mesihi olan Hz. İsa, İncil’de o günün faizcilerini şöyle uyarıyor:

“Elinizde üç-beş altın servet olup da artsın ve yokluk tehlikesini alt etsin, diye bankalara koşuyorsunuz da Allah’ın size verdiği ve sayılmayacak kadar değerli olan ruh, beden ve duygularınızı neden geliştirip, zenginleştirip, ebedileştirmiyorsunuz!?” (Matta, 25)

Dikkat edin! Bu çağımız, çağlar içinde en çok Roma’ya benzeyendir. Ki, Sahih bir hadiste “*Ahir zamanda İsa gelecek, ümmetimi Deccalden kurtaracak*” diye rivayet var. Burada Hadis-i Şerifte iki kelime, iki önemli noktaya dikkatimizi çekiyor:

a) Deccal, yanıltan, kandıran demektir. Gerçekten “faiz” de, zahiren ziyadeleşmekle insanı sahte bir tatmine yöneltir. Fakat faiz, bereketsiz, doğal olmayan, başkasına zulüm olarak yansıyan, insanı atalet ve işsizliğe iten bir beladır. Böyle belalardan kurtulmanın tek yolu da Hz. İsa gibi her şeyde ahireti dünyaya tercih etmektir.

b) Hz. İsa'nın o sözünden bazıları İncil'de faiz helaldir, diye anlamışlar. Fakat bu kesinlikle yanlıştır. Çünkü Hz. İsa, “*Bir günlük rızıktan başka biriktirirseniz, melekûta (Cennete) geçemezsiniz*” diyor. Ve ilk İseviler her şeyi ortak yiyorlardı. (Resullerin İşleri). Hz. Peygamberin Sahabelerinin, Medine'nin ilk yıllarında yaptıkları gibi.

2) Âyet numarası 39'dur, (13x3). Evet Tevrat'ın 39 bölümü faizciliği en büyük günahlardan sayar. Fakat Yahudiler, dindar, düzenli, medeni millet manasına gelen “*Beni İsrail*” niteliğini sadece kendilerine has kıldıklarından¹, ayrıca pagan kültürü zayıflasın, diye “*paganlardan faiz alabilirsiniz*” fetvasını yanlış kullandıklarından, 3000 yıldır, dünya finans sektörü ellerinde kalmıştır... İlginçtir ki, Yahudi Tarihinde 13'lü tevafuklar binden fazla var.

3) 30/39 no'lu bu âyete, gramer kuralları çerçevesinde birçok mana verilebilir. Buna bir delil de cümlelerinin sayısal değerleriyle destekleniyor olmasıdır. Şöyle ki:

a) Âyet reel sektöre, yatırıma yönelik olmayan bir faiz çeşidine baktığında “*insanların malları içinde*” kelimesi sayım dışı kalıyor. Bu takdirde faiz ile ilgili kısmın sayısal değeri 2008'dir. Gerçekten bu senedeki kriz, sadece spekülasyonlardan, ekran üzerinde oynanan kumarlardan ve bu kumar sarhoşluğu ile yüksek düzeyde faiz ile alınan kredilerden kaynaklanmıştır.

b) “*Böyle bir finans Allah katında bereketsizdir.*” “*Allah katı*” deyimini (Allah mekândan münezzehtir olduğundan dolayı) biyolojik, sosyolojik hatta ekolojik sistem demektir. Ki, yatırıma yönelik olmayan bütün finans hareketleri, sahte, yanıltıcı, korkutucu olduklarından bereketsizdirler. Yani biyoloji, sosyoloji, ekoloji alemlerinde bir verim, bir ürün olmadıkları gibi; tam tersi çok büyük tahribatlara sebep oluyolar.

c) “*Allah katı*” deyimini ahiret yani sonsuz ebedi hayat manasında da kullanılıyor. Evet sahte olan, zulme ve kandırmaya dayanan, reel varlıklar ile ilgisi olmayan, özellikle insanın manevi yönünü tahrip eden böyle bir finans hareketi, ahirette ancak ateş, kum ve çakıl olarak insana geri döner. (Hadis-i şeriflerin işaret ettiği gibi.)

d) “*İnsanların malları içinde*” deyimini de hesaba kattığımızda 2079 eder. “*Allah katında*” deyimini hesaba girmiyor. İnşallah bu tarihte insanlık bu sanal, sahte sirkülasyonu bırakıp reel sektöre dönecek. Evet çalışmadan, yorulmadan para ile para kazanmak, insan doğasına aykırı olduğundan, insanlık bereket görmez. Çünkü insan sa'yden (koşturmadan) ibarettir. İnsanların taparcasına spora gönül vermelerinin sebebi de bu atalet ve kumar duygusundandır. (*İnsana çalıştığından başka bir değer yoktur*) âyeti bu noktaya dikkati çekiyor. Hemen hatırlatalım ki, burada kastımız eğitime, üretime yönelik alt yapı olan sporlar değildir.

e) Faizcilik şeklinde olmayan, sermaye birikimine dayanan Sanayi Devrimi de çok bereketli olmamıştır. İnsanlığın başına, vahşi kapitalizm ile materyalist sosyalizmi bela etmiştir. Bu sanayi dönemi metafizik alemle ilgili olmadığından ve o gün itibari ile bankacılık sektörü henüz tam işlemediğinden “*insanların malları içinde*” ve “*İndallah*” kelimeleri sayılmazsa geri kalan kelimenin değeri, 1819'dur. Tam da sanayi dönemine bakar.

¹ Karen Armstrong, Tanrı Tarihi

f) “Riben” deki tenvini ve “insanların malları içinde” ve Allah kelimesindeki şeddeyi saymazsak, “1929” eder. Ki, 89 sene önce de böyle bir kriz yaşanmıştı. (Gerçekten o günkü insanlar, kapitalizm ve medeniyete tapıyorlardı. Allah (kamu, insanlık ve kutsal değerler) kaybolmuştu. Gelecek nesillere kalacak miras olan dünyadaki bütün hayat şartlarını nerede ise 100 yılda tüketecek şekilde bir hırs ve saldırganlık başlamıştı. “*Bütün varlığı toplayıp yutarcasına mirası yiyorsunuz!*” (89/19) Mealindeki âyet-i kerimenin sayısal değeri de 1908 çıkıyor.

4) Kumarın Arapçadaki ismi, “meysir”dir; bu da çalışmadan, yorulmadan (kolaylıkla) elde edilen kazanç demektir. Faize garanti getirmek de insanı çalışmadan, yatırım yapmadan bir şeyler kazanmaya iter. Bu da insanın koşturmaktan ibaret olan doğasına aykırıdır, insanı çürümeye terk etmektedir. Buna iki delil şudur:

a) Kur’an, konumuz olan âyette görüldüğü gibi, yatırıma gitmeyen elde tutulan hazır sermayeye de “*Riba*” diyor. “*İnsanı meşakkat içinde yarattık*” diye dikkatleri insanın maddi, doğal yapısına çekiyor. (90/4)

b) Bu âyetin faiz ile ilgili olan kısmının harfleri 46’dır. İşaret eder ki, 46 kromozomlu olmakla mülkiyete geçen insanoğlunun mal ve mülke sahip olması caizdir. Fakat faizcilik gibi bir hastalığa girerse, malikiyetin getirdiği cennet ortamı, savaşların cehennemine dönüşür. Ki iki Dünya Savaşı faizcilik ve onun sonucunda doğan sosyal sıkıntılardan doğmuştur. İnsanlık, 1946’da bu yanlısını anladı, üretime yönelik bloklar oluşturdu. Sonra karnı doyunca israflarla, sarhoşluklarla, sanal kazançlara yöneldi. Şimdi onun miskinliğini (durgunluğunu, depresifliğini) yaşıyor.

5) Kur’an ve Hz. İsa, bütün bu hastalıklara karşı şöyle bir şifa getiriyorlar: “*Allah’ın sonsuz varlığını dileyerek zekât verirseniz... İşte böyleler, gerçek büyüklerdir. Kazançlarını kat kat arttıranlar sadece onlardır.*”

a) “Zekât” kelimesinin sayısal değeri 38’dir. (19 x 2) Daha önce 19 sembolünün, hem Kur’an için, hem Hz. İsa için, yüzlerce metinde kullanıldığını görmüştük.

b) “*Sonsuz olan Allah’ın varlığını, ebediyeti dileyerek zekât verirseniz...*” cümlesi 27 harftir. İncil’in tarihte, son derece yüksek olan bu seviyeyi 27 bölümüyle gerçekleştirdiğine işaretler.

c) “*İşte kazançlarını kat kat arttıranlar*” cümlesi de 16 harftir. 16. yüzyıldaki Müslümanların zenginliğini hatırlatır. Bu tarih, 4 kıtayı evi gibi yöneten Kanuni Sultan Süleyman dönemidir. Kanuni, o saltanat ve servetine rağmen 13 sefer yapmıştır. 46 sene yeryüzünün halifesi olmuştur. “*Kat kat kazançlı çıkanlar*” manasında “mud’ifün” kelimesinin sayısal değeri de (belirsizlik takısı olmadan) 1046 eder. Genel insani servete ve berekete bakar. Belirlilik ifade eden “El” takısı ile beraber, 1077 eder. Ki, bu sayı Türklerle çok ilgilidir. Cümlelerin tamamı da 1260 eder. Ki, (Rumi olarak) Osmanlı zenginliğinin son senelerini hatırlatır. Bundan sonra “*Düyyün-u Umumiye*” belası baş göstermiştir.

Şimdi 90. Surenin tefsirine geçiyoruz:

Beled (Şehir, Medeniyet) Suresi (20 âyettir)

1–2) “*Sen (inanç, din, adalet) bu şehirde durdukça ben, şiddetli şekilde bu şehre and içerim!*” [Arapçada and içme kalıbı, and içilen şeyin önemine ve kutsallığına bakar.]

3) “*Doğuran babaya da onun doğurup yetiştirdiği evlada da and içerim!*”

[Burada tenvin belirlilik içindir, diyenler, Dünya ve İslam Medeniyetinin ilk mimarları olan Hz. İbrahim ve Hz. İsmail kastedilmiştir, diyorlar. Bu iki ismin harfleri 12 olduğu gibi, İbrahim’e işaret olan tenvin ile beraber bu âyetin harfleri de 12’dir. Bazı müfessirler ise, âyet genel doğurganlık ve eğitime bir atıftır, demişlerdir. Fakat 1. görüş daha kuvvetli görünüyor.]

4) “*And Olsun! Biz insanı zorlukla elde ettiği bir besin içinde yarattık*” [Âyette geçen “Kebed” kelimesi, bir şeyin merkezi, bağırsak, ciğer (dolayısıyla beslenme) meşakkat ve zorluk manalarına gelir. (Müncid)]

Bu âyetin 4. âyet olması ve 20 harfe sahip olması, işaret eder ki, insanoğlu, bütün zenginliğine rağmen, materyalizmden ve faizcilikten dolayı çok sıkıntı ve meşakkat çeker. Ki, 20. Asırda bu gerçeği gözlerimizle görüyoruz. (4 sayılı materyalizm ve madde sembolüdür.) 26 (13x2) olan “Kebed” kelimesinin sayısal değeri de dünyada çoğunlukla Yahudilerin işlettiği faizciliğin bir remzidir... Evet koşturma ve sa’y, insanlık dünyasından kaldırılrsa, onun başına manevi bir kıyamet kopar. Hayatta daha çok meşakkatler ve hastalıklar çıkar.

5) “*İnsan (bu 20. Asır şımarıklığından dolayı) sanıyor ki, hiç kimse onu yenemez!*”

6) “*Der ki, çok büyük bir mal kaybettim.*”

7) “*Hiç kimsenin onu görmediğini mi sanıyor.*” [Sistemi tesadüf ve şanslardan ibaret biliyor. Halbuki onun mal kaybetmesi; Allah’ın ona bir uyarısıdır.]

8) “*Biz ona iki göz vermemiş miyiz!?*” [İki göz manasına gelen “ayneyn” kelimesinin sayısal değeri, 190’dır. Ki, madde ile manayı, dünya ile ahireti eşit görüp dünyanın en gerçek medeniyetini kuran “Süleyman” (Barış) kelimesi ile eş değerdir. Demek gerçek hayat ve gerçek medeniyet zıtları eşit görüp onları dengelemektedir.]

9) “*Ona bir lisan ve iki dudak verdik.*” [“Lisanen” kelimesinin sayısal değeri, 190 eder. Ki, yüzlerce 19’lu tevafuklarla örülen “Kur’an’a” işaretidir. Evet Kur’an, onun pratik bir şekli olan ve barıştıran, dengeleme demek olan “İslam” ile, insanlığın iki gözü gibi duran bilim ve inancın sağlayamadığı adaleti ve dengeyi sağlamıştır. Bediüzzaman’ın tabiri ile “O, bir lisan–ı natıktır.” (19. Söz)]

“Şefeteyn” (iki dudak) kelimesinin sayısal değeri ise 840’dır. Ki bu sayı, Hind kültüründe Mehdiyetin, onarımın, secde ve hizmetin sembolüdür. “Yescudu” (secde ve hizmet ediyorlar) kelimesinin sayısal değeri de 84’tür.

10) “*İnsanı iki zıdda doğru yönlendirdik.*” [“Hedeynahu” onu yola koyduk manasına gelir. “Necdeyn” (iki yol, iki tepe) kelimesi de şedde ile beraber, 198 eder. 98 sayılı ise, “cehennem” ve “hamim” (çok sıcak) kelimeleri ile eşittir. Evet insan, canlılığın ve gerçek varlığın sembolü olan birliğe dayansa, mucizevi bir şekilde zıtları barıştırıp bir bahar ortamını kurar.]

[Evet zıtları görüp yaşamak, onları dengelemek, hayatta ve inançta adalet ve dengeyi sağlamak, gerçekten büyük bir fırın işini görür. İnsan medeniyetini pişirip yetiştiren de bu sıcak kazandır.

“*Necd*” (tekil olarak) 57 eder. Kur’an’da somut diyalektik varlığın ve onu dengelemenin sembolü olan “Rahman” kelimesi 57 kere geçiyor. Yani bütün insanlar bu cehennemden geçiyor. Rahman’a karşı asi olanlar, yani dengeyi tutturamayanlar, cehennemde kalıyor. 16 kere Rahman kelimesini tekrarlayan ve “*hepiniz cehennemden geçiyorsunuz*” mealindeki âyeti içeren Meryem suresine bakınız.]

11) “*Madem gerçekler böyle! İnsanoğlu, neden akabeye (zorluklara, yokuşlara, cezalara) katlanmıyor?!*”

12) “*Bilir misin? Bu Akabe nedir!?*”

13) “*Esaret zincirlerini insanların boyunlarından sökmektir.*” [Evet insanı insan yapan gerçek özgürlüktür.]

14) “*Veya kıtlık gününde insanları yedirip yaşatmaktadır.*”

15) “*Yakınlarından başka bir şeye sahip olmayan yetimi yedirip yaşatmaktadır.*”

16) “*Toz toprak içinde uzanmaktan başka bir çaresi kalmayan miskini yedirip yaşatmaktadır.*”

17) “*Sonra iman edenlerden, birbirlerine sabır tavsiye edenlerden, birbirlerine şefkat ve rahmet (başarı) tavsiye edenlerden olmaktır.*” [İnsanın insanîyetini devam ettirebilmesi için şu üç şart gereklidir. İman (güven), musibetlere karşı sabır ve başarı...]

18) “*İşte gerçek uğur, bereket ve sağduyu sahibi bunlardır!.*”

19) “*Âyet ve belgelerimizi yalanlayanlar ise, uğursuzluk, bereketsizlik sebepleridirler.*”

20) “*Bunların üzerlerinde asla açılmayacak (kaldırılmayacak) bir ateş vardır.*”

[Bu âyet, 13 harfiyle ve numarası ile Hicri 13. Asırda, Miladi 20. Asırda Dünya Tarihinin en şiddetli savaşlarına işaret eder.]

“*Ashabül-Meşemeti*” kelimesiyle beraber sayısal değeri, 1505 ediyor. B. Said Nursi’nin istihracına göre; bu tarihte dindarlık gibi kutsal değerler, hayattan çekilecek; kutsal değerlerini yitirmiş olan bu insanlar ve onların medeniyeti anarşizm ateşi içine düşecek. Şiddetli ateşin birbirini yemesi gibi; insanlar birbirini yiyeceklerdir. Zaten böyle bir yaşam biçiminin sembol bir ismi olan “*yecüc-me’cüc*” kelimeleri etimolojik olarak (ateşin) birbirini yemesi demektir. “*Narun*” deki “*tenvin*” ile beraber, gerçek ve şiddetli kıyamet ateşine (1555) işaret olabilir.

Son sözü, “*7000 yıllık insanlık tarihinde bütün dinler ve felsefe ekolleri; (Liberalizm hariç) faizi en büyük bela olarak görmüşler*” diyen ekonomi uzmanı hemşehrim Dr. Mustafa Özel gibi bilge, inançlı ve şefkatli ekonomistlere bırakıyorum.

Bahaeddin SAĞLAM